

Катерина Ткаченко,
старший викладач кафедри початкової
освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Загальновідомо, що формування та розвиток комунікативних умінь у дітей молодшого шкільного віку залежить від учителя. За умови розуміння майбутніми вчителями початкових класів важливості цього завдання їх знання набувають ціннісного значення. Професія вчителя потребує цілеспрямованого розвитку комунікативно-мовленнєвих якостей особистості, тому що мовне спілкування в педагогічному процесі є засобом виконання педагогічних завдань, засобом взаємодії педагога і вихованців, засобом організації навчальної діяльності школярів [1].

Студенти завжди задіяні в багатоступеневій системі діяльності, спілкуються з іншими людьми, це визначає ступінь їхньої взаємодії, який залежить від змісту навчальної діяльності, від умов, у яких ця діяльність здійснюється, від індивідуальних особливостей інших учасників. Усе це характеризує студента як майбутнього професіонала. Професійний рівень оволодіння комунікативною освітою перетворює його на розвинену особистість, підвищує соціальну мобільність, дозволяє вільно входити в інформаційний простір. Студент стає особистістю, здатною до продуктивної комунікації, встановлення взаєморозуміння між людьми, у нього виникає потреба оволодівати нормами літературної вимови [2, с. 48].

Педагогічне спілкування є основним засобом забезпечення успішності комунікативної діяльності вчителя початкових класів. Беззаперечним є той факт, що недостатні навички педагогічного спілкування негативно впливають на професійну майстерність майбутнього вчителя. Сприймання та розуміння інших людей як учасників спілкування й спільної діяльності – важлива передумова формування сукупного колективного суб'єкта. Прагнення студента до спільної діяльності, викликане потребою в діловому спілкуванні, спричинює ґрунтовну мотивацію та дійове спрямування на навчальну діяльність. Ініціативність у спілкуванні виявляється в умінні студента організувати мовленнєвий процес, задавати тон взаємодії, контактувати у групі [2, с. 48].

Комплексом комунікативно-мовленнєвих умінь забезпечується педагогічне мовлення вчителя початкових класів, яке складає основу його професійної мовленнєвої майстерності. Мовні вміння удосконалюються та виробляються у мовній діяльності, за їх допомогою

відбувається вербальна взаємодія в комунікативно-педагогічному процесі. Також вагомим є той факт, що комунікативно-мовленнєві вміння передбачають таке практичне володіння мовними засобами, що дозволяє в повній мірі реалізувати мовленнєвий процес для виконання комунікативних завдань. До переліку мовленнєвих умінь вчителя можна віднести: вміння встановлювати контакт з аудиторією; логічність викладу матеріалу; вміння ставити запитання; інформативність (змістовність); тривалість мовлення; вміння чітко давати відповідь; вміння оперувати термінами.

Отже, ефективній підготовці майбутніх учителів початкових класів до формування комунікативних умінь в учнів сприяють такі взаємопов'язані педагогічні умови, як: 1) структурування навчально-виховного процесу відповідно до застосування нових інформаційних і педагогічних технологій; 2) підготовка творчого, високопрофесійного вчителя в сучасному навчально-виховному процесі; 3) створення середовища, що стимулює до комунікативних дій; 4) побудова змісту посібників навчально-методичного комплексу; 5) залучення студентів до створення дидактичних продуктів.

Список використаних джерел

1. Шишкина С. В. Формирование профессионально-коммуникативных качеств личности будущего учителя музыки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Светлана Владимировна Шишкина.– Саранск, 200. – 179 с.
- Сердюкова Т. І. Формування комунікативної компетентності студентів / Т. І. Сердюкова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – №20 (231). – Ч. III. – С. 47–51.